

שימור מוכנות, תפקוד וחוסן אישי ומשפחתי

בזמן חירום ממושך

סקירת מדיניות ציבורית

אוגוסט 2026

הבהרת אחריות

מסמך זה הוא סקירת מדיניות עצמאית. הוא אינו מדריך לטיפול נפשי, אינו כלי אבחון ואינו מחליף הנחיות רשמיות, שירותי חירום, טיפול רפואי או תמיכה מקצועית. הניתוח נשען בעיקר על פרסומים רשמיים ועל הערכות רשמיות של ממשלות וארגונים בין-לאומיים. כאשר לא נמצאה הערכת תוצאות פומבית, הדבר מצוין במפורש. ההמלצות מוצגות כחלופות לבחינה ולא כהכרעה מוקדמת.

תמצית מנהלים

השאלות שנבחנו בדוח זה הן:

1. אילו מודלים וכלים ציבוריים הופעלו בעולם כדי לסייע ליחידים ולמשפחות לשמר מוכנות, תפקוד וחוסן בזמן מלחמה, אסון טבע, מגפה או שיבוש ממושך?
2. מה ידוע מן ההערכות הרשמיות על יישומם של המודלים והכלים ועל תוצאותיהם? אילו רכיבים עשויים להוסיף או לעבות את המענה הקיים בישראל?
- מיפוי של מידע מישראל מצביע על שפע של חומרים רשמיים בנושאי מוכנות, ילדים והורים, בריאות הנפש, בני משפחה מטפלים, אוכלוסיות עם צרכים מיוחדים, פינוי ורציפות טיפול. לצד זאת עולים כמה פערים:
1. פיצול בין מקורות ושירותים
2. מידע פומבי חלקי על שימוש ועל תוצאות
3. קושי של חלק ממשקי הבית לתרגם הנחיות לפעולה
4. פערי נגישות ותיווך

בבדיקת המקרים מהעולם לא נמצא מודל לאומי אחד המשלב באופן מלא מוכנות מעשית, תפקוד משפחתי ותמיכה פסיכו-סוציאלית ואשר הוערך רשמית והוכח כפתרון כולל. מקרי המבחן מצביעים על כמה רכיבים אפשריים: התאמה מקומית ומשפחתית, סיוע מעשי, חיבור לשירותים, הפצה בכמה ערוצים, פעילות משותפת ומדידה של פעולות ותוצאות. עם זאת, הראיות אינן מצדיקות העדפה מראש של כלי או של שיטה מסוימים. הדוח משאיר את ההכרעה פתוחה ומציג חמש חלופות מובחנות: הערכה ומדידה של השימוש במענים הקיימים; שיפור התיאום בין החומרים והשירותים הקיימים והניווט ביניהם; חיזוק התיווך של המידע ברמה האישית והקהילתית; הטמעת נושא המוכנות המשפחתית במערכות קיימות; ופיתוח תהליך עצמי מונחה ורב-ערוצי.

ממצאים מרכזיים

1. מידע והעלאת מודעות אינם מבטיחים לבדם הנעה לפעולה. ההערכה הבריטית של תוכניות החוסן לשיטפונות מצאה שחשוב לערוך התאמה מקומית, לקדם סיוע מעשי, לעודד אמון בפתרון שהרשויות מנגישות ולקשר בין תושבים לגופים המטפלים בהם בזמן חירום.

2. כלי דיגיטלי מדורג, המבוסס על שימוש עצמי, יכול לתרגם הנחיות לתוכנית ביתית מותאמת, כפי שמדגים הכלי הממשלתי בקנדה. עם זאת, לא נמצאה הערכה פומבית של יעילותו.
3. תוכניות שמפעיל ארגון יוניצף (UNICEF) מלמדות ששירותים מרחוק הרחיבו נגישות ורציפות, אך הסתמכות על שירותים דיגיטליים בלבד החמיצה חלק מן האוכלוסייה המוחלשת. המסקנה היא שנדרש לשלב שירותים אלו גם בפורמט מודפס וטלפוני ובתיווך במפגשי פנים אל פנים.
4. פעילות פסיכו-סוציאלית לילדים ולמשפחות שחוות עימות ביטחוני יכולה לחזק קשרים ולהפחית בידוד, אך השפעתה מוגבלת כאשר אינה מחוברת לצורכי דיור, רווחה, הכנסה ושירותים מעשיים.
5. לכל מענה שייבחר נדרשת מדידה של תוצאות (נגישות, חיבור לשירותים ושימור תפקוד) ולא רק של תפוקות (כגון מספר צפיות והורדות).

1. שאלות המדיניות וגבולות הסקירה

שאלות המדיניות של סקירה זו הן:

1. אילו מודלים וכלים ציבוריים הופעלו במדינות ועל ידי ארגונים בין-לאומיים כדי לסייע ליחידים ולמשפחות לשמר מוכנות, תפקוד וחוסן במהלך מצבי חירום ומשברים ממושכים?
2. מה ידוע מן ההערכות הרשמיות על יישומם ותוצאותיהם, ואילו רכיבים עשויים להוסיף, לעבות או לשפר את המענה הקיים בישראל?

המונח "חוסן" משמש בדוח במובן תפקודי ומערכתי: יכולתם של יחידים ומשקי בית להסתגל, לשמור על בטיחות ותפקוד בסיסי, להשתמש במשאבים ובקשרים ולפנות לסיוע כאשר המענה הביתי אינו מספיק. הדוח אינו מניח שחוסן הוא תכונת אופי, אינו מטיל את האחריות למשבר על המשפחה ואינו מתייחס למצוקה טבעית כאל כשל.

2. מתודולוגיה

הסקירה נערכה בארבעה שלבים: מיפוי ישראל; סינון מקרי מבחן בין-לאומיים; ניתוח אחיד של מנגנון הפעולה והראיות; והשוואת חלופות מדיניות. עדיפות ניתנה להערכות שפרסמו ממשלות, יוניצף, WHO וגופים מוסדיים אחרים. מאמרים אקדמיים לא שימשו כמקור עיקרי למסקנות.

נכללו בעיקר תוכניות שבהן היחיד או המשפחה הם משתמשים ישירים או מוטבים מרכזיים; קיימת פעולה מוגדרת; התוכנית הופעלה בפועל; וקיים פרסום רשמי על תוצאות, יישום, נגישות או חסמים. מסגרות מקצועיות ללא הפעלה והערכה משמשות כרקע בלבד.

דירוג הראיות:

דרגה	משמעות	שימוש בדוח
א	הערכת שינוי או תוצאות רשמית	בסיס מרכזי למסקנות, בכפוף למגבלות ההערכה.
ב	מחקר על נגישות, קבלה וחסמים	מסייע להבנת השימוש, אך אינו מוכיח השפעה סיבתית.

דרגה	משמעות	שימוש בדוח
ג	מידע פומבי או תיאורי	משמש כרקע וכאות לכיווני פעולה אפשריים.
ד	מסגרת או הנחיה בלבד	רקע מקצועי ובקרת איכות; לא הוכחת תוצאות.
ה	מודל מוסדי ברור ללא הערכת יישום רשמית	בסיס ללקחי תכנון והטמעה ותקדים לעיצוב; אין לייחס לו יעילות מוכחת.

מגבלות המחקר:

1. הגופים הרשמיים מתמקדים בתפוקות ובתיאור היישום וממעטים לערוך הערכות השפעה ארוכות טווח.
2. המונח חוסן משמש במשמעויות שונות בין תוכניות, ולכן אין להשוות דירוגים או תוצאות כאילו נמדדו באותו אופן.
3. חלק מן המקרים עוסקים במוכנות פיזית או ברציפות שירות ולא בחוסן משפחתי במובנו הרחב.
4. היעדר הערכה פומבית אינו מוכיח שהתוכנית אינה מועילה, אך הוא מגביל את היכולת לייחס לה תועלת.

3. נקודת המוצא בישראל

בישראל היצע רחב של פורטלים, מדריכים, דפי הנחיה, שאלות ותשובות ומוקדי סיוע שעוסקים בחוסן. בין הנושאים שזוכים להדרכה ולהנחיה: היערכות כללית ומיגון, בריאות הנפש וחוסן, הורים וילדים, בני משפחה מטפלים, אנשים עם מוגבלות, דמנציה, רציפות טיפול, פינוי וזכויות.

לישראל נכסים נוספים, ובהם:

1. ניסיון ציבורי ומוסדי רב בהתנהלות תחת התרעות ושיבושים
2. חומרי הדרכה של פיקוד העורף להכנת הבית והמשפחה ותוכניות חירום
3. מידע של משרד הבריאות, מרכזי החוסן וקופות החולים על התמודדות, שגרה ופנייה לעזרה
4. מדריכים ייעודיים למשפחות עם ילדים, למטפלים באדם תלוי ולאוכלוסיות עם צרכים מיוחדים
5. מערכות קיימות להפצת מידע: אתרי ממשלה, מוקדים, קופות חולים, רשויות, בתי ספר וארגוני חברה אזרחית.

פערים מסתמים

רכיב	מצב שכיח בישראל	משמעות מדינית
היקף התוכן	חומרים רבים ומגוונים	הצורך אינו בהכרח בעוד מדריך
אחידות וניווט	פיצול בין גופים, קהלים ונושאים	המשפחה נדרשת להרכיב בעצמה תמונה משולבת
מעבר לפעולה	חלק מן החומרים מסבירים וממליצים; היקף הקושי בביצוע בפועל אינו ידוע	נדרש מחקר שימוש וחסמים לפני בחירת כלי

רכיב	מצב שכיח בישראל	משמעות מדינית
התאמה	קיימים מדריכים לקבוצות מוגדרות	יש לבחון התאמה דינמית לצד תיווך אנושי ומסגרות קיימות
חיבור לשירותים	קיימות הפניות למוקדים ולשירותים	לא ברור עד כמה ההפניות יוצרות רצף מענה בפועל
הפצה	דגש חזק על אתרים וקבצים	נדרשות חלופות טלפון, דפוס ותיווך אנושי
הערכה	מעט מידע פומבי על שימוש ותוצאות	קשה לדעת אילו חומרים מניעים פעולה ומהם החסמים

מכאן שעולים כמה מוקדים אפשריים למדיניות:

1. שיפור הניווט והתיאום בין חומרים ושירותים
2. בחינת חסמים המונעים ממשקי בית לפעול
3. חיזוק תיווך אנושי וקהילתי
4. הערכה שיטתית של השימוש והתוצאות.

4. מקרי מבחן בין-לאומיים

4.1. בריטניה - Flood Resilience Community Pathfinder

ממשלת בריטניה מימנה והעריכה 13 תוכניות מקומיות שנועדו לפתח ולבחון דרכים חדשניות לחיזוק חוסן לשיטפונות. הפעילות כללה מידע מודפס ודיגיטלי, קבוצות פעולה, הכנת תוכניות, הדרכה, אמצעי הגנה וקשרים עם הרשויות. ההערכה שילבה סקרי משקי בית, נתונים קהילתיים וניתוח איכותני.

ההערכה מדגישה שהעלאת מודעות אינה יעד סופי בפני עצמו ושיש לבחון איזו פעולה נוצרה בעקבותיה. היא מצאה חשיבות למפגש פנים אל פנים, לניסיון מעשי, לבניית אמון וקשרים ולהכוונה המותאמת למאפייני הקהילה. בין התוצרים תועדו יותר ממאה קבוצות פעולה, תהליכי זיהוי של אנשים פגיעים והכנת תוכניות קהילתיות. לקח אפשרי: מידע צריך להיות מחובר לבחירה ולביצוע. עבור משקי בית שאינם יודעים איזו פעולה מתאימה, נדרשים הסבר, הכוונה וסיוע מעשי.

4.2. יוניצף - תמיכה פסיכו-סוציאלית לילדים ולמשפחות במזרח אוקראינה

יוניצף הפעיל תוכנית באזורים שנפגעו מעימות, עקירה ופגיעה בשירותים וגם העריך את התוכנית. הפעילות שולבה בבתי ספר, במרכזים קהילתיים ובשירותים לילדים ולמשפחות. ההערכה תיעדה תרומה להפחתת בידוד, לחיבור בין משפחות עקורות לקהילות קולטות ולשינוי בעמדות כלפי תמיכה נפשית.

לצד זאת, ההערכה הצביעה על מיפוי חלקי של צורכי משפחות, מעקב לא מספק אחר רצף השירותים, חיבור מוגבל לשירותים חברתיים ולצרכים מעשיים ואתגרי קיימות בשל תחלופת צוותים. ההערכה ממחישה שמענה פסיכו-סוציאלי אינו מספיק כאשר דיור, פרנסה, טיפול ושירותים בסיסיים אינם מקבלים מענה משולב (UNICEF, 2017, עמ' 8–12, 24–31, 36–40).

לקח אפשרי: יש לחבר תמיכה רגשית ותפקודית למסלול מעשי של זכויות, רווחה, בריאות, דיור ותחבורה; ולמדוד את רצף המענה למשפחה, לא רק את מספר המשתתפים.

4.3. יוניצף - רציפות שירותי גיל רך ומשפחות בתקופת הקורונה

הערכה רב-מדינתית בחנה התאמות של שירותי בריאות, חינוך, התערבות מוקדמת ותמיכה במשפחות באירופה ובמרכז אסיה. המעבר לשירות מקוון אפשר להגיע לקהלים רחבים ולשמר שירותים, אך השירות המקוון היה אטרקטיבי פחות בעיני חלק מן המשתמשים והחמיץ משפחות ללא ציוד, אינטרנט או מיומנויות דיגיטליות. חומר מודפס, סיוע טכנולוגי, מוקדים וקשר עם אנשי מקצוע שיפרו נגישות (UNICEF, 2022, עמ' 10–13, 20, 23, 44, 51, 56, 63, 74).

ההערכה גם מדגישה את הצורך במנטורינג, בתמיכה מתמשכת לעובדי הקו הראשון, בהטמעת החומרים במערכות הכשרה ובשיתוף פעולה בין משרדי ממשלה, רשויות וארגוני חברה אזרחית.

לקח אפשרי: אתר או אפליקציה הם רכיב במערך רציפות שירות, לא תחליף למערך. יש לתכנן מראש דפוס, טלפון, תיווך אנושי ואיתור משפחות שאינן יוזמות פנייה.

4.4. קנדה - כלי ממשלתי להכנת תוכנית חירום למשק הבית

ממשלת קנדה מציעה תהליך מקוון בן כ-20 דקות להכנת תוכנית חירום למשק הבית. המשתמש חושב על נתיבי יציאה, נקודות מפגש, אנשי קשר, צרכים מיוחדים, תקשורת וציוד; לאחר מכן ניתן לשמור ולהדפיס את התוכנית. הממשלה מציגה את הכלי כאמצעי לפעולה מהירה, לשמירת קשר ולהפחתת לחץ. זהו תקדים מוסדי חשוב לתרגום הנחיות כלליות לתהליך מותאם ולתוצר אישי. עם זאת, לא נמצאה הערכת תוצאות ממשלתית פומבית של שיעור ההשלמה, ביצוע הפעולות, עדכון ותרגול התוכנית או התפקוד באירוע ממשי.

לקח אפשרי: פיתוח כלי המפיק תוצר בתהליך הדרגתי הוא מהלך אפשרי ומקובל במדיניות ציבורית. נדרש לצרף לכלי תוכנית הערכה.

4.5 FEMA - מדידה לאומית של פעולות מוכנות

FEMA עורכת בארצות הברית סקר לאומי חוזר של משקי בית, הבוחן פעולות מוכנות, תפיסות סיכון, מוטיבציה וחסמים למוכנות. ערכו של הסקר לדוח נובע מהיותו מנגנון מדידה המאפשר לעקוב אחר מה שהציבור עושה בפועל ולהשוות בין קבוצות ולאורך זמן.

לקח אפשרי: לצד כלים ומדריכים יש למדוד האם נוצרה תוכנית, האם הוכנו פריטים, האם התקיים תרגול, אילו חסמים מנעו פעולה והאם קיימים פערים בין אוכלוסיות. מדדי צפייה והורדה בלבד אינם מספיקים.

4.6 WHO–UNICEF–IASC - My Hero is You

הספר פותח בשנת 2020 במסגרת בין-לאומית של קבוצת הייחוס לבריאות הנפש ולתמיכה פסיכו-סוציאלית של IASC, בשיתוף ארגונים הומניטריים ובין-לאומיים. הוא נועד לילדים ברחבי העולם שנפגעו ממשבר הקורונה ולקריאה משותפת עם הורה, מטפל או מורה. הספר עוצב על בסיס התייעצות עם יותר מ-1,700 ילדים, הורים,

מטפלים ומורים מ-104 מדינות, ותורגם והותאם לפורמטים רבים. ערכו העיקרי הוא בתכנון משתף, בהתאמה לשפה ולתרבות ובהפיכת חומר מידע לפעילות משותפת.

המקורות הרשמיים מתעדים היטב את הפיתוח וההפצה, אך אינם מספקים הוכחה חזקה לתוצאה ארוכת טווח בחוסן המשפחתי. לכן הוא משמש מקרה של עיצוב והפצה ולא של יעילות מוכחת.

5. השוואה רוחבית

רכיב	ממצא בין-לאומי	משמעות אפשרית לישראל
מעבר ממידע לפעולה	מודעות לבדה אינה מספיקה תמיד; הכוונה, אמון וסיוע מעשי חשובים	לבחון אם החסם הוא ידע, יכולת ניווט, אמון, תיווך או ביצוע, ולא להניח מראש מהו הכלי
התאמה	קבוצות שונות מתמודדות עם צרכים וחסמים שונים	התאמה יכולה להינתן במסלולים דיגיטליים, בשירות אנושי או בתוך מסגרות קיימות
פעולה משותפת	שיחה, תרגול או פעילות עם בני המשפחה יוצרים מעורבות	לשלב פעילות משפחתית כאשר היא מתאימה, בלי להטיל על המשפחה אחריות ציבורית
חיבור לשירותים	תמיכה עצמית מוגבלת כאשר צרכים מעשיים אינם מטופלים	לבנות רצף בין מידע, תיווך ושירותים אנושיים ומוסדיים
רב-ערוציות	דיגיטל מרחיב את ההגעה אך עלול להעמיק פערים	לשלב אתר, דפוס, טלפון ותיווך באמצעות מערכות קיימות
מדידה	תפוצה אינה תוצאה	למדוד ביצוע, שימוש חוזר, חסמים, הפניה לשירותים ותפקוד
קיימות	תוכניות זמניות נחלשות עם סיום המימון או עם תחלופת צוותים	להטמיע את המענה במערכות קבועות, לקבוע אחריות ולעדכן אותו באופן שוטף

6. כיווני מדיניות אפשריים לעיבוי המענה בישראל

החידוש האפשרי אינו טמון בהמלצות הבסיסיות עצמן. שמירת שגרה, שיחה עם ילדים, בקשת עזרה, הכנת ציוד וחלוקת תפקידים כבר מופיעות בחומרים ישראליים. ההשוואה אינה מצביעה על פתרון מועדף אחד, אלא על כמה כיוונים אפשריים שיש לבחון:

- יצירת נקודת כניסה מרכזית הממיינת ומחברת בין החומרים והשירותים הקיימים לפי מאפייני משק הבית והצורך. נקודת כניסה כזו יכולה להיות דיגיטלית, מודפסת, טלפונית או מיועדת לאנשי מקצוע. ניתן גם לשלב כמה אפשרויות.
- חיזוק של תיווך המידע למשקי בית על ידי אנשי מקצוע ועל ידי הקהילה. תיווך המידע נועד לסייע למי שמתקשים לאתר מידע, לבחור פעולה או להתמיד בה. ניתן להפעיל את התיווך באמצעות רשויות, בתי ספר, שירותי בריאות ורווחה וארגונים קהילתיים.

3. הטמעת של מוכנות משפחתית בתוך שירותים ומסגרות קיימים, במקום להניח שכל משפחה תיזום שימוש במוצר עצמאי.
4. בחינת תהליך עצמי מונחה ורב-ערוצי, המאפשר בחירה, תיעוד, ביצוע ושמירת תוצר, כחלופה אחת ולא כמסקנה מחויבת מן ההשוואה.
5. חיבור כל מענה (עצמי, קהילתי או מוסדי) למוקד, שירות קהילתי, קופת חולים, רשות או מרכז חוסן, בהתאם לצורך.
6. הטמעת מדידה ולמידה בכל כלי חדש או קיים, כדי להבחין בין תפוצה, שימוש, פעולה ותוצאה.

7. חלופות מדיניות פתוחות

חלופה	תיאור	יתרונות	סיכונים ומגבלות
1. ניווט ותיאום	נקודת כניסה מרכזית, שפה אחידה ומפת שירותים וחומרים	מצמצם פיצול וכפילות; עלות יחסית מוגבלת	עלול לשפר ניווט בלי לשנות שימוש או תוצאה
2. תיווך אנושי וקהילתי	סיוע באמצעות רשויות, בתי ספר, שירותי בריאות ורווחה וארגוני קהילה	מתאים למשקי בית עם חסמים ומחזק אמון	דורש כוח אדם, הכשרה ותיאום
3. הטמעה במערכות קיימות	שילוב מוכנות משפחתית במגעים קיימים עם חינוך, בריאות ורווחה	אינו תלוי ביוזמה עצמית בלבד ויכול להגיע לקהלים רחבים	עלול להעמיס על שירותים קיימים ודורש אחריות ברורה
4. תהליך עצמי מונחה ורב-ערוצי	כלי דיגיטלי, מודפס או טלפוני שמוביל משק בית לפעולות ולתוצר	עשוי לתרגם מידע לפעולה ולאפשר התאמה	אין הוכחת תוצאות מספקת; דורש תחזוקה, נגישות והערכה
5. הערכת הקיים תחילה	מחקר שימוש, חסמים ותוצאות לפני פיתוח נוסף	מפחית כפילות ומבסס החלטה	דוחה מענה לפערים שכבר מסתמנים

8. קריטריונים לבחירה בין החלופות

1. ערך מוסף ביחס לחומרים שכבר קיימים בישראל.
2. יכולת להניע לפעולה ולא רק להנגיש מידע.
3. נגישות בשפה, בדיגיטל, בדפוס ובטלפון.
4. התאמה למשקי בית מגוונים ולמשבר ממושך.
5. חיבור לשירותים קיימים והגדרה ברורה של אחריות.
6. עלות פיתוח, תחזוקה ועדכון.
7. אפשרות למדוד תוצאות, לזהות נזק או פערים ולשפר את המענה.
8. הגנת פרטיות והימנעות מהעמסת אחריות ציבורית על המשפחה.

9. צעדים מוצעים להמשך בדיקה

בטרם בחירה בחלופה מומלץ לבצע שלושה מהלכים קצרים:

1. **מיפוי עומק של מדגם מייצג מן הקטלוג הישראלי:** אילו פעולות נדרשות מן המשתמש, מהו מסלול הסיוע, אילו ערוצי תיווך קיימים והאם פורסמה הערכה.
2. **מחקר משתמשים מצומצם** עם סוגים שונים של משקי בית ואנשי מקצוע בקהילה, כדי לזהות אם החסם המרכזי הוא ניווט, אמון, הבנה, זמן, נגישות, צורך בסיוע אנושי או קושי בביצוע.
3. **פיילוט השוואתי קטן בין חלופות מובחנות** (למשל נקודת ניווט מרכזית, תיווך אנושי במסגרת קיימת ותהליך עצמי מונחה) עם מדדי שימוש, נגישות, פעולות שבוצעו, חיבור לשירותים ועלות הפעלה.

מדדים אפשריים לפיילוט

תחום	מדד לדוגמה
הגעה	שיעור הגעה לכל חלופה ולכל קבוצת יעד
שימוש	שיעור המשתמשים שקיבלו מענה או השלימו את הפעולה הרלוונטית
פעולה	פעולות שבוצעו בפועל בתוך תקופת המדידה
משפחתיות	האם התקיימו שיחה, חלוקת תפקידים או תרגול כאשר הדבר רלוונטי
נגישות	פערי שימוש ותוצאה לפי שפה, גיל, מוגבלות וערוץ
סיוע	זיהוי צורך, הפניה וקבלת שירות מתאים
קיימות	שימוש חוזר, עדכון או המשך השתתפות לאחר חודש או אירוע
בטיחות	טעויות, עומס, פגיעה בפרטיות או תחושת אחריות מופרזת

10. סיכום

הניסיון הבין-לאומי אינו מציע מודל אחד מוכח שניתן להעתיק לישראל. אולם הוא מלמד שמידע כשלעצמו אינו תמיד מספיק. מקרי המבחן מדגישים גם התאמה מקומית, אמון, סיוע מעשי, שירותים אנושיים, רב-ערוציות והטמעה במערכות קיימות.

לישראל יש בסיס רחב של ידע, ניסיון ומדריכים. לכן השאלה אינה רק כיצד להפוך מידע לפעולה, אלא איזה שילוב של ניווט, תיווך אנושי, שירותים קיימים, פעילות משפחתית וכלים לשימוש עצמי נותן מענה מיטבי לקבוצות שונות. ההכרעה בין החלופות צריכה להיעשות לאחר בדיקת שימוש, חסמים, עלויות ותוצאות בישראל, בלי להניח מראש שמוצר עצמאי או אפליקציה הם הפתרון המרכזי.

המקורות נבדקו באוגוסט 2026

מקורות מרכזיים

[הכנת תוכנית חירום משפחתית. פיקוד העורף, ללא תאריך.](#)

[מרכזי חוסן בשגרה ובחירום. משרד הבריאות, ללא תאריך.](#)

[Flood Resilience Community Pathfinder Scheme Evaluation. Department for Environment, Food & Rural Affairs, 2015.](#)

[2024 National Household Survey on Disaster Preparedness: Findings. Federal Emergency Management Agency, 2025.](#)

[A Common Monitoring and Evaluation Framework for Mental Health and Psychosocial Support in Emergency Settings. Inter-Agency Standing Committee, 2017.](#)

[Make an Emergency Plan. Public Safety Canada, 2025.](#)

[My Hero is You. UNICEF, 2020.](#)

[Evaluation of UNICEF's Psychosocial Support Programmes in Eastern Ukraine. UNICEF, 2017.](#)

[Multi-Country Evaluation of the UNICEF Early Childhood Development Response to COVID-19 in Europe and Central Asia: Final Synthesis Report. UNICEF, 2022.](#)